

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

24-26 ינואר 2009, מעודכן לשעה 17:00

הפסקת האש עליה הכריזה ישראל חד צדדית החל מ-18 בינואר לפנות בוקר, ושאליה הצטרפו מאוחר יותר באותו היום ארגון חמאס ופלגים פלסטינים נוספים, מוסיפה להחזיק מעמד. הפסקת האש הוכרזה בתום 22 ימי הפצצות מהיבשה, האוויר והים ואשר הותירו יותר מ-1,300 פלסטינים הרוגים ויותר מ-5,000 פצועים. רבים מהפצועים יזדקקו לטיפול ארוך טווח.

נזק רחב היקף נגרם למפעלים מסחריים ולתשתיות ציבוריות שהפכו לאיי חורבות, בהן טחנת הקמח הגדולה ברצועה, מפעל בטון ומפעל לעיבוד מזון. משפחות רבות נותרו חסרות בית, לפי הערכות ראשוניות של הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה, כ-4,000 בתי מגורים נהרסו כליל וכ-17 אלף בתי מגורים אחרים ניזוקו. לאלפים עדיין אין גישה למים זורמים. נפלי תחמושת מהווים סכנה לשלום אוכלוסיית עזה ולעבודתם של ארגוני הסיוע.

בימים אלה מתבצעות הערכות נזקים וצרכים. בשלב זה מתמקדת התגובה הראשונית בשיקומן ובכינונם מחדש של השירותים הבסיסיים, בהם מים, בריאות, מזון, סיוע במזומן, חינוך וסיוע נפשי. לצד הערכות המצב הנמשכות, התחילו עבודות לתיקון המקלטים ומערכות המים והתברואה, מתקני הבריאות ותיקון תשתיות חיוניות אחרות. לצורך כך חיוני לאפשר את יבואם המידי של חומרי בנייה וחלקי חילוף.

הגנה על אזרחים

שירותי החילוץ המשיכו לפנות את גופות המתים. שתי גופות פונו מהריסות הבניין הנשיאותי בעיר עזה ב-23 בינואר. לפי נתוני משרד הבריאות הפלסטיני נכון ל-19 בינואר, מניין ההרוגים הפלסטינים עומד על 1,314 הרוגים, מתוכם 412 ילדים ו-110 נשים. מספר הפצועים עומד על 5,300, מתוכם 1,855 ילדים ו-795 נשים.

מנתוני מד"א עולה כי מאז ה-27 בדצמבר נהרגו ארבעה ישראלים מירי טילים ופצצות מרגמה בידי חמושים פלסטינים ברצועת עזה. תשעה חיילים ישראלים נהרגו ו-336 נפצעו במהלך המבצע הצבאי, לפי נתוני משרד החוץ.

פינוי נפלי תחמושת

ארגון UNICEF, הצלב האדום ושורה של ארגונים וסוכנויות אחרים ממשיכים להתריע על הסכנה הגלומה בנפלי תחמושת (unexploded ordnance) בעקבות מותם של שני ילדים מהתפוצצות נפל תחמושת ב-20 בינואר. נפלי התחמושת מהווים מכשול משמעותי בכל הקשור לפעילות פינוי ההריסות אותה מבצעים ארגוני הסיוע. צוות פינוי נפלי התחמושת (mine action team), המורכב מנציגי הארגונים UNMAS, MAG ו-NPA, עוסק כעת בהערכת היקף תופעת נפלי התחמושת ומימדיה. כמו כן קיים הצוות תדרוך בנושא פינויים הבטוח של נפלי תחמושת בפני צוותים מ-30 ארגוני סיוע שונים. בנוסף לכך הצוות מפנה דרכים ראשיות ובודק מתקנים

במטרה לאפשר חלוקת ציוד הומניטארי. עד היום חילק ארגון UNICEF 75 אלף עלונים בנושא התגוננות מפלי תחמושת, ושידר שני תשדירי רדיו בארבע תחנות רדיו שונות.

מחסה

אלפי עזתים נותרו חסרי בית, ואולם מספרם המדוייק עדיין אינו ידוע. נכון ל-25 בינואר, פחות מ-500 פלסטינים עקורים נותרו בשלושה מקלטי חירום של סוכנות אונר"א בג'באליה, מחנה אל-שאטי (החוף) ודיר אל-באלח. מאז חידוש הלימודים בבתי הספר ב-24 בינואר, המקלטים ממוקמים במרכזי נוער ובמתקנים שאינם בתי ספר. רוב העזתים שנעקרו מבתיהם שוהים כעת בבתי משפחות מארחות, משפחות אלה סובלות ממחסור ומתקשות בהשגת מזון, מוצרים שאינם מזון (שמיכות ומזרונים), מים וחשמל.

בריאות

למרות שמספר רב של מטופלים עדיין מאושפזים במחלקות השונות לטיפול נמרץ בבתי החולים השונים, התפוסה מצטמצמת בהדרגה באופן שמאפשר טיפול שגרתי בחולים רגילים שכעת חוזרים לטיפול, וכמו כן מתאפשר מתן שירותים רגילים כמו ניתוחי בחירה.

אספקת החשמל לבתי החולים הינה מקוטעת, וגנרטורים המיועדים לגיבוי מספקים חשמל לפי הצורך. תיקון הציוד הרפואי נותר בעדיפות עליונה, צורך זה נקבע עוד בתקופה שקדמה לעימות, משום שהמצור על עזה מנע את יבואם של חלקי חילוף נחוצים. כמו כן ניתנת עדיפות עליונה ליבוא חלקי חילוף עבור הציוד הרפואי.

לפי דו"ח עדכני שפרמה חברת הייעוץ Near East Consulting, כ-96 אחוזים מתושבי עזה חשים דיכאון וייאוש. רמת הדיכאון הגבוהה ביותר נרשמה בצפון עזה וברפיח, שם כ-81 אחוזים מהמשתתפים הצהירו שאינם חשים ביטחון בכל הקשור לבתיהם ולבני משפחתם. מדובר בעליה ניכרת בהשוואה לנתון המקביל של 17 אחוזים שנרשם בדצמבר 2008.

מים ותברואה

מצב המים והתברואה בנפת עזה, צפון עזה ובמרכז הרצועה השתפר, מערכת המים מתפקדת בתפוקה של 70 אחוזים, ואולם רמת תפקוד זו אינה מיתגרמת בשטח לגישה חופשית של כל התושבים למים זורמים בשל נזקים מקומיים שנגרמו לרשת המים. מערכת הביוב בחלקים מהרצועה עדיין אינה מתפקדת. בחלק מהאזורים מחיר מטר מעוקב של מי מיכלית עומד על 175 ש"ח. ארגון UNICEF מזדיר כי מחסור ממושך במי שתייה והצפת ביוב בשכונות מגורים מהווים סכנה חמורה לבריאות הציבור.

רשות המים העזתית CMWU ממשיכה לבצע עבודות תחזוקה דחופות במערכות המים והביוב, ואולם אין באפשרותה להשלים את התיקונים ללא יבוא חלקי חילוף לתוך עזה. רשות המים הכינה רשימה של חלקים בעלי עדיפות עליונה, כמו צינורות, גנרטורים ומשאבות, וכעת הרשות ממתינה לאישורן של הרשויות הישראליות ליבואם של פריטים אלה. ארגונים הומניטריים, ובהם הארגונים ACF, CARE, ICRC, Oxfam ו-UNICEF ממשיכים לספק מי שתייה לנזקקים וכן סיוע כספי לרשות המים לצורך תיקוני חירום ברשת המים ובצנרת וכן ערכות הגיינה וערכות משפחתיות לטיהור מים. נחוץ סיוע נוסף כדי להיענות לצרכי האוכלוסיה.

הערכת נזקים שביצעה רשות המים העלתה כי ארבע בארות מים בבית חאנון, עזה וג'באליה נהרסו כליל ומספר מקורות מים (נוסייראת, בארות המים המרכזיות של עזה וחאן יונס) ניזוקו. מערכות הביוב בעזה, בית חאנון, ג'באליה ובית לאהייה ספגו נזקים כבדים אף הם.

מזון

אוכלוסיית עזה מוסיפה להתמודד עם קשיים בכל הקושר לאפשרות הגישה למזון בשל התייקרות המוצרים ומחסור בכסף מזומן. בנוסף לכך, הרס השדות החקלאיים תרם למחסור בתוצרת חקלאית מקומית. כל עשרת מרכזי החלוקה של אונר"א פתוחים, ומזינים 25 אלף איש ביום. ב-25 בינואר חילק ארגון WFP 95 טון מזון ל-993 משפחות, (5,958 מוטבים) בעיר עזה ובצפון הרצועה. ב-26 בינואר חנך ארגון WFP את מפעל ההזנה בבתי הספר הממשלתיים, במסגרתו מחולקים לתלמידים חלב מפוסטר, עוגיות עתירות אנרגיה ובשר משומר.

חינוך

כל בתי הספר, הן של הממשלה והן של אונר"א, נפתחו ב-24 בינואר. ארגון UNICEF מדווח כי שיעור נוכחות התלמידים עומד על כ-80 אחוזים בבתי הספר הממשלתיים. סוכנות אונר"א מדווחת כי שיעור נוכחות התלמידים עומד על 80 אחוזים ושיעור נוכחות המורים עומד על 99 אחוזים בבתי הספר שהיא מפעילה.

בתי הספר מתמקדים כעת במתן סיוע נפשי ופסיכולוגי לתלמידים. סוכנות אונר"א מפעילה 185 יועצים בבתי הספר שלה. ב-26 בינואר סיפק ארגון UNICEF 130 ערכות חינוכיות (school-in-a-box) בקרב 10,400 תלמידים, 84 ערכות פנאי ויצירה בקרב 6,720 תלמידים, 42 ערכות מתמטיקה ו-42 ערכות מדע בקרב 4,200 תלמידים.

חשמל ודלק

אספקת החשמל לרוב אזורי רצועת עזה הינה חלקית, ונפת עזה וצפון הרצועה מקבלות אספקת חשמל במשך 12 שעות ביום בממוצע ואולם, בחלק מהאזורים טרם חודשה אספקת החשמל בשל נזקים מקומיים. בעוד קווי המתח הגבוה בעזה תוקנו הרי שקווי המתח הנמוך, המובילים חשמל לבתים, עדיין לא תוקנו בג'באליה, זייתון, וסודנייה. דבר זה משפיע על אספקת החשמל באזורים אלה.

מנתוני חברת החשמל העזתית GEDCO עולה כי ניתן לתקן את קווי החשמל בתוך כשלושה שבועות במידה והציוד הנחוץ יסופק מיידית. תחנת החשמל עדיין מפעילה טורבינה אחת בלבד המייצרת MW 30 חשמל. מאז תחילת הפסקת האש קיבלתה תחנת החשמל אספקה של 223 אלף ליטר דלק ביום, בעוד היא זקוקה ל-450 אלף ליטר כדי לייצר את מלוא תפוקת החשמל שלה, העומדת על 80 מ"ו.

מאז הפסקת האש אפשרה ישראל יבוא של 700 טון גז בישול, כ-87 טון בממוצע ביום, ומדובר בכמות קטנה משמועית מהדרישה היומית העומדת על כ-300 טון ביום. מאז ה-2 בנובמבר לא התאפשר יבוא דלק וסולר לרצועת עזה, למעט לצורכי אונר"א.

המעברים

צינור הדלק במסוף נחל עוז, שרוול המסוע במעבר קרני, מעבר רפיח, מעבר כרם שלום ומעבר ארז היו פתוחים במהלך ה-26 בינואר. ב-26 בינואר סורבה כניסתם, דרך מעבר ארז של שני צוותים של עובדי סיוע מטעם הארגונים World Vision ו-Save the Children. ב-25 בינואר נכנסו לרצועת עזה דרך מעבר רפיח שבעה מטענים של אספקה רפואית, מים שמיכות ומזרונים. 120 מטענים, מתוכם 47 המיועדים לסוכנויות הסיוע, נכנסו לעזה דרך מעבר כרם שלום. 173.5 טון של גז בישול ו-448 אלף ליטר דלק תעשייתי הוזרמו דרך מסוף נחל עוז לתוך רצועת עזה. ב-24 בינואר כל המעברים, למעט מעבר רפיח, היו סגורים בשל כניסת השבת.

מימון

רשימה המפרטת את צרכי המימון המיידיים ניתן להוריד בכתובת http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_crisis_cap_funding_2009_english.pdf

צרכים בעדיפות עליונה

פתיחת כל המעברים: על כל המעברים המולכים לתוך רצועת עזה לתפקד, ויש להגדיל את מספר המטענים המורשים להיכנס. קיים צורך קריטי בפריטים הבאים:

- חלקי חילוף ודלק לתחנת החשמל, בתי החולים ומערכות המים, הביוב ולצורך טיהור מי השופכין.
- חומרי בנייה כגון בטון, חול וחומרי בנייה אחרים נחוצים לשיפוץ בתי הספר, בתי החולים ובתי המגורים שניזוקו.

גישה הומניטרית לתוך רצועת עזה: עם תום המבצע הצבאי הישראלי ברצועת עזה חיוני להבטיח גישה הומניטרית מלאה ושוטפת לרצועה ע"י כל הצדדים לעימות. הסוכנויות הבינלאומיות מתמודדות עם תופעה של מניעת גישה בהיקף חסר תקדים מאז ה-5 בנובמבר. הגישה ההומניטרית נותרה לא אמינה ויש להבטיח שהיא תתאפשר מדי יום וללא הגבלות.

מזומנים ונזילות: עד כה לא הוזרמו מזומנים לרצועת עזה (למעט עבור צוותים של מספר ארגוני סיוע), המזומנים נחוצים בדחיפות לצורך החייאתו של המגזר הפרטי ומניעת גידול התלות בסיוע. המחסור במזומנים מונע גישה לאספקה בסיסית. קיים צורך דחוף לכונן מנגנון שיבטיח הזרמת מזומנים שוטפת וקבועה בהיקפים הנחוצים.

ביטחון תפעולי: נפלי תחמושת וחומרי נפץ שנותרו מהמלחמה מגבילים את גישתם של עובדי הסיוע ההומניטרי באזורים מסויימים. יש להבטיח את המצב הביטחוני, ובכלל זה לסמן ולפנות נפלי תחמושת, כדי להבטיח מתן יעיל של הסיוע ההומניטרי לתושבים.